

Materiál na rokovanie
Hospodárskej a sociálnej rady SR
dňa 16.9.2025

k bodu č. 1

Stanovisko

k materiálu „Informácia o opatreniach zameraných na konsolidáciu verejných financií pre rok 2026“

Všeobecne k materiálu:

Ministerstvo financií SR predkladá vláde návrh zákona, ktorého cieľom je konsolidácia verejných financií. Dôvodom sú vysoké deficity a dlh verejnej správy, ktoré vznikli v dôsledku mimoriadnych okolností posledných rokov a výrazne zaťažili štátny rozpočet. Konsolidačné opatrenia sa sústreďujú na zvýšenie príjmov a úsporu výdavkov, pričom zasahujú viaceré oblasti:

1. Daňové zákony

Zákon o dani z príjmov

- zavedenie ďalších pásiem progresívneho zdanenia fyzických osôb,
- osobitný základ dane z výnosov/poplatkov za platobné operácie kartou na hrácke účty,
- nové pásmo minimálnej dane.

Zákon o DPH

- paušálne odpočítanie dane 50 % pri osobných motorových vozidlách nepoužívaných výlučne na podnikanie (vrátane súvisiacich tovarov a služieb),
- úprava zoznamu tovarov so zníženou sadzbou dane.

Zákon o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach

- zavedenie osobitnej vyššej sadzby pre vybrané regulované odvetvia s vysokou ziskovosťou.

Zákon o dani z poistenia

- zvýšenie sadzby dane z poistenia z 8 % na 10 %.

2. Sociálne poistenie a zabezpečenie

Predpisy v oblasti sociálneho poistenia (zákon o sociálnom poistení a súvisiace predpisy)

- zosúladenie definície závislej práce so Zákonníkom práce (zníženie obchádzania povinností),
- zmeny pri vzniku/zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia SZČO,
- zvýšenie minimálneho mesačného vymeriavacieho základu,
- postupné vyklesávanie dávky v nezamestnanosti,
- zachovanie 13. dôchodku v rokoch 2026–2028 na úrovni sumy pre rok 2025,

- predĺženie poskytovania náhrady príjmu pri PN z 10 na 14 dní,
- zrušenie výnimky z platenia poistného zamestnancom aj zamestnávateľom,
- zvýšenie dolnej hranice pokuty za nelegálne zamestnávanie,
- nový mechanizmus: pri rýchlej úhrade pokuty sa platí len 2/3 z uloženej sumy.

3. Banský zákon (zákon o ochrane a využití nerastného bohatstva)

- úprava legislatívneho rámca úhrad za využívanie nerastného bohatstva,
- zavedenie novej kategórie surovín,
- aktualizácia sadzieb úhrad = vyšší príjem pre štát,
- efektívnejšie financovanie odstraňovania následkov banskej činnosti.

4. Zákon o cestovných náhradách

- možnosť, aby MF SR opatrením ustanovilo osobitné vyššie sadzby stravného pre niektoré skupiny zamestnancov a krajiny (namiesto plošného zvýšenia).

5. Zákon o zdravotnom poistení

- zvýšenie sadzieb poistného na verejné zdravotné poistenie o 1 percentuálny bod pre: zamestnanca, SZČO, samoplatiteľa.

6. Zákon o povinnom zmluvnom poistení (PZP)

- zvýšenie odvodu časti poistného z PZP,
- prostriedky pôjdu na osobitný účet Ministerstva vnútra SR,
- použitie: hasičské jednotky + zložky MV SR (materiálno-technické vybavenie, údržba, prevádzka).

7. Zákon o hazardných hrách

- zvýšenie sadzieb odvodov za online hazardné hry,
- priestor na zvýšenie odvodov aj pre kamenné prevádzky,
- zvýšenie sadzby odvodov z výťažku a z poplatku/provizie za kurzové stávky v internetovej herni,
- zvýšenie odvodov aj pri kombinovanej licencií a internetových kasínach,
- zvýšenie paušálneho ročného odvodu za jedno technické zariadenie.

Súvisiace: zákon o elektronických komunikáciách a zákon o platobných službách

- opatrenia proti nelegálnemu internetovému hazardu.

8. Zákon o rozpočtovom určení daní

- zníženie percenta podielových daní poukazovaného obciam (opatrenie v rámci konsolidácie).

Celý návrh je podľa predkladateľa v súlade s Ústavou SR, právnym poriadkom, judikatúrou Ústavného súdu, právom Európskej únie aj Európskou chartou miestnej samosprávy.

Konsolidované zhrnutie:

Čl.	Plný názov zákona	Oblasť	Kľúčové zmeny	Účinnosť / prechodné
I	Zákonník práce (zákon č. 311/2001 Z. z.)	Práca a sviatky	Úpravy §1, §94, nový §252u; zmena práce počas sviatkov	1.1.2026 (časť)
II	Zákon o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon, zákon č. 44/1988 Zb.)	Úhrady za nerasty	Úhrady za nerasty a primárne suroviny (1,35 €/t);	1.1.2026
III	Zákon o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch (zákon č. 241/1993 Z. z.)	Sviatky	V roku 2026 6.1. a 8.5. nie sú dňami pracovného pokoja	1.11.2025 → pre rok 2026
IV	Zákon o cestovných náhradách (zákon č. 283/2002 Z. z.)	Cestovné náhrady	Osobitné sadzby stravného; max +25 % pre vyslaných	1.1.2026
V	Zákon o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z. z.)	Sociálne poistenie	Nová definícia SZČO; vznik/zánik poistenia; degresia dávky v nezam.; VZ SZČO 1,486; min. VZ 60 %	1.1.2026, prechodné 1–6/2026
VI	Zákon o náhrade príjmu pri DPN zamestnanca (zákon č. 462/2003 Z. z.)	PN náhrada	PN náhrada predĺžená na 14 dní	1.1.2026, PN do 31.12.2025 podľa starého
VII	Zákon o dani z príjmov (zákon č. 595/2003 Z. z.)	Dane – FO/PO	Nové pásma FO (19/25/30/35 %); min. daň PO; bankový odvod 10 %; hazard poplatky 54 %	Od zdaň. obdobia 2026
VIII	Zákon o starobnom dôchodkovom sporení (zákon č. 43/2004 Z. z.)	II. pilier	SZČO v II. pilieri neplatia príspevky, ak nemajú povinnosť	1.1.2026
IX	Zákon o dani z pridanej hodnoty (zákon č. 222/2004 Z. z.)	DPH	Paušálny 50 % odpočet DPH na autá (2026–2028); zmeny príloh	1.1.2026 – 30.6.2028
X	Zákon o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy (zákon č. 564/2004 Z. z.)	RUD (obce/VÚC)	Podiely obce 53,0 %, VÚC 28,6 % (od 1.1.2026)	1.1.2026
XI	Zákon o zdravotnom poistení (zákon č. 580/2004 Z. z.)	Zdravotné poistné	Zvýšenie sadzieb o +1 p.b.; prechodne 2026–2027 vyššie pre niektoré skupiny	1.1.2026 (časť od 1.12.2025)
XII	Zákon o Environmentálnom fonde (zákon č. 587/2004 Z. z.)	Enviro fond	Vypustenie príjmov z úhrad za nerasty a uskladnenie plynov	1.1.2026
XIII	Zákon o inšpekcii práce (zákon č. 125/2006 Z. z.)	Tresty – práca	Pokuty min. 4 000 €, max. 8 000 €; zľava 2/3 pri rýchlej úhrade	1.1.2026
XIV	Zákon o platobných službách (zákon č. 492/2009 Z. z.)	Blokácia platieb – hazard	Platobné blokácie podľa zoznamu ÚRH; povinnosť do 5 dní	1.1.2026
XV	Zákon o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach (zákon č. 235/2012 Z. z.)	Osobitný odvod	Nová sadzba 0,0125 pre správcov; použije sa najvyššia sadzba	31.12.2025 (účt. obdobia 2026)
XVI	Zákon o poisťovníctve (zákon č. 39/2015 Z. z.)	Odvod časti poistného	Odvod z poistného 10 % (z 8 %)	1.1.2026 (za rok 2026)
XVII	Zákon o dani z poistenia (zákon č. 213/2018 Z. z.)	Daň z poistenia	Daň z poistenia 10 % (z 8 %); úprava definícií	1.1.2026 (podľa poist. obdobia)
XVIII	Zákon o hazardných hrách (zákon č. 30/2019 Z. z.)	Hazard – regulácia/odvody	Odvody hazardu 30 % (z 27 %); vyššie poplatky; nové povinnosti obcí a dozoru	1.12.2025 (odvody), 1.1.2026 (ostatné)
XIX	Zákon o elektronických komunikáciách (zákon č. 452/2021 Z. z.)	Blokácia webov – hazard	Operátori musia blokovať weby zo zoznamu (ÚRH)	1.1.2026
XX	Účinnosť zákona (čl. XX)	Účinnosť	Účinnosť 1.11.2025, 1.12.2025, 1.1.2026 podľa článkov	1.11.2025 / 1.12.2025 / 1.1.2026 / 31.12.2025A8D3AA1:E21

Pripomienky k návrhu:

ZMOS v spolupráci so SK8 žiadal vládu SR a Ministerstvo financií SR o priame a záväzné rokovanie so zástupcami územnej samosprávy pred predložením legislatívneho návrhu Konsolidácie III. Cieľom bolo dohodnúť parametre, ktoré umožnia samosprávam zabezpečiť výkon kompetencií, plnenie zmluvných záväzkov, zachovanie základnej úrovne verejných služieb pre obyvateľov a pripraviť návrh rozpočtu na rok 2026. Opätovne však nedošlo k naplneniu tejto žiadosti a samosprávy sa o opatreniach, ktoré ich priamo zasahujú, dozvedeli až z tlačovej konferencie ministra financií SR. Takýto prístup považujeme za neprijateľný a neférový, keďže vláda SR opätovne negatívne zasiahla do príjmov aj výdavkov samospráv bez prerokovania s ich zástupcami. Predložený návrh hrubo zasahuje do kompetencií samospráv a porušuje Európsku chartu miestnej samosprávy.

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) po prerokovaní predloženého materiálu na mimoriadnom online rokovaní Rady ZMOS za účasti stovky zástupcov členskej základne prijalo stanovisko: **ZMOS zásadne odmieta konsolidačný balík v navrhnutnej podobe. Ide o jednostranný zásah do financovania miest a obcí bez predchádzajúceho dialógu so samosprávami a bez zohľadnenia ich reálnych povinností a finančných možností.**

Pričom rovnaké stanovisko Združenie samosprávnych krajov.

Odôvodnenie vo vzťahu k miestnej i regionálnej samospráve:

1. Kľúčový problém je zníženie podielových daní a kumulatívne výpadky príjmov

Návrh zákona znižuje podiel miest a obcí na výnose dane z príjmov fyzických osôb z **55,1 % na 53 %** a **VÚC z 29,5 % na 28,6 %**.

Hoci ministerstvo financií tvrdí, že samosprávy budú mať v absolútnych číslach vyšší výnos, fakty hovoria inak:

- mestá a obce by mali **o 234 mil. eur viac**, ak by zostal pôvodný podiel,
- štát si z toho ponecháva **110 mil. eur priamym krátením podielových daní**,
- ďalších **55,5 mil. eur** cez zvýšené výnosy z progresívneho zdaňovania,
- a **69 mil. eur** použije na krytie valorizácie plátov v regionálnom školstve, hoci ide o originálnu kompetenciu obcí.
- VÚC by mali **o 58 mil. eur viac**, ak by zostal pôvodný podiel,
- štát si z toho ponecháva **19,7 mil. eur priamym krátením podielových daní**,
- ďalších **29,7 mil. eur** cez zvýšené výnosy z progresívneho zdaňovania,
- a **8,6 mil. eur** použije na krytie valorizácie plátov v regionálnom školstve, hoci ide o originálnu kompetenciu obcí.

Upozorňujeme, že kumulatívne dopady na príjmy samospráv predchádzajúcich rokov sú neúnosné a nepostačovali ani kompenzačné opatrenia:

Mestá a obce:

- rozhodnutie z roku 2019 a od roku 2020 výpadok každoročne 100 mil. Eur,
- v rokoch 2023 a 2024 prišli mestá a obce po 500 mil. eur ročne,
- v roku 2025 chýba v ich rozpočtoch približne 300 mil. eur,
- v roku 2026 pôjde o výpadok 300 mil. eur v dôsledku vládnych opatrení + 234 mil. eur v dôsledku zníženia podielu z DPFO,
- rovnaký výpadok sa predpokladá aj v roku 2027,
- spolu viac ako 3,1 mld. eur do konca roku 2027.

Celkovo tak mestá a obce prichádzajú o miliardy eur, ktoré im chýbajú na zabezpečenie služieb, investícií a spolufinancovanie eurofondov.

VÚC:

- kraje prišli za posledné štyri roky o takmer 200 mil. eur,
- už aktuálne v roku 2025 krajom chýbajú zdroje na adekvátne financovanie zverených kompetencií na úrovni minimálne 50 mil. eur,
- v roku 2026 pôjde o ďalšie navýšenie výdavkov minimálne o 50 mil. eur v dôsledku vládnych opatrení + 58 mil. eur v dôsledku zníženia podielu z DPFO,
- rovnaký výpadok sa predpokladá aj v roku 2027.
- spolu viac ako 566 mil. eur do konca roku 2027.

Nárast DPFO predstavoval len 3 % ročne, čo nepokrýva ani infláciu, nehovoriac o vynútenej valorizácii a navýšení výdavkov vyplývajúcich z konsolidačných opatrení či rozšírenia služieb samospráv (napr. prevádzka infraštruktúry financovanej z EÚ zdrojov).

2. Nespravodlivé prenášanie bremena

Slovenská republika má verejný dlh vo výške **84,3 mld. eur**, na ktorom sa samosprávy podieľajú **menej ako 2 %**. Tento dlh samosprávy nespôsobili, preto považujeme za nespravodlivé, aby jeho konsolidácia prebiehala na úkor obcí a miest a ich obyvateľov.

3. Riziko pre základné služby a rozvoj

- Konsolidačné opatrenia **znižujú finančnú kapacitu obcí a miest a krajov**, čo priamo ohroží kvalitu a rozsah poskytovaných služieb pre občanov.
- V roku 2026 sa očakáva zvýšenie minimálnej mzdy o **12 %** a inflácia dosahuje **4 %**, čo ešte viac zaťaží rozpočty samospráv.
- Samosprávy zároveň **čelia rastúcim výdavkom na spolufinancovanie eurofondových projektov**, ktoré sú kľúčovým nástrojom modernizácie a investícií v území.
- Samosprávy **šetriť už nemajú kde** – fungujú v núdzovom režime, modernizáciu a opravy majetku (budovy, cesty, mosty) dokážu realizovať len vďaka EÚ fondom, ktoré sú však limitované a vyžadujú spolufinancovanie.
- **Sociálne služby** – najvypuklejšou oblasťou je kritická situácia v zariadeniach sociálnych služieb, kde samosprávy čelia nedostatku pracovnej sily a nedokážu konkurovať mzdami. **V tejto oblasti zostáva otvorená otázka finančného pokrytia reformy financovania sociálnych služieb.**
- **Valorizácia platov v školstve** – vláda sa dohodla s odbormi na 7 % zvýšení od 1.1.2026, avšak financuje ho zo zdrojov samospráv (DPFO). Navyše **zostáva nevyriešené financovanie valorizácie v súkromných a cirkevných školách, kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre rok 2026 a valorizácia platov v ďalších sektoroch.**
- **Rezervné fondy** – už dnes sú využívané na bežné výdavky a hrozí, že v budúcnosti nebudú dostupné ani na krytie záväzkov či kapitálových projektov.

4. Nedostatok transparentnosti a dialógu

Predkladaný návrh je postavený na číslach, ktoré nie sú dostatočne zdôvodnené ani verejne prezentované.

Považujeme za neprijateľné, aby sa samosprávy o takto zásadných zmenách dozvedali prostredníctvom médií a nie priamo na rokovaníach s vládou a predstaviteľmi sociálneho dialógu.

Najzávažnejšie vplyvy konsolidačného opatrenia vlády III na samosprávy ako zamestnávateľa sú finančné vplyvy v podielovej dani – DPFO. Konsolidačný návrh prináša negatívny vplyv aj v ďalších oblastiach pre samosprávy ako zamestnávateľa.

- Zvýšenie sadzby pre odvod poistného na verejné zdravotné poistenie, zvýšenie sadzby poistného na verejné zdravotné poistenie podľa zákona č. 580/2004 Z. z., pre zamestnávateľa z pôvodných 10 % na 11 % z vymeriavacieho základu, zvýšenie mzdových nákladov pre zamestnávateľa.
- Úprava výšky osobitného odvodu z povinného zmluvného poistenia (PZP), zvýšenie osobitného odvodu z 8 % na 10 %, vyššie poistné a rozsah negatívneho vplyvu bude závisieť od miery premietnutia zvýšenia odvodu do cien.
- Paušálne odpočítanie dane 50 % pri osobných motorových vozidlách nepoužívaných výlučne na podnikanie, zvýšené prevádzkových nákladov pre samosprávy.
- Predĺženie poskytovania náhrady príjmu pri PN zo 10 na 14 dní, zvýšené výdavky pre samosprávu.

Ďalšie nepriame vplyvy predložených konsolidačných opatrení:

- **Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon)**
Na nové výdavky pre firmy, ktoré ťažia štrk, piesok, kameň a štrkopiesky. Pre nové ťažby bude zavedená nová daň vo výške 1,35 eur za tonu. Zvyšovanie cien stavebných materiálov.
- **Zákon č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov**
Zo zákona sa vypúšťa jeden zo zdrojov príjmu EF - V § 3 písm. o) „úhrada za nerasty vydobyté z výhradného ložiska, na ktoré bol dobývací priestor určený, a úhrada za uskladňovanie plynov alebo kvapalín v prírodných horninových štruktúrach a v podzemných priestoroch^{8a}). Priamy dopad je na EF, znižovanie zdrojov EF môže mať vplyv výšku dotácií a úverov pre žiadateľov.
- Všetky konsolidačné opatrenia budú mať zároveň nepriamy dopad na navýšenie výdavkov samospráv, nakoľko súkromný sektor bude nútený zvýšené výrobné náklady preniesť do cien tovarov a služieb.

Záver

Úlohou samospráv nie je konsolidovať štátny dlh na úkor kvality života ľudí v mestách a obciach. Samosprávy už od roku 2020 kontinuálne konsolidujú svoje rozpočty.

Žiadame vládu, aby rešpektovala princíp partnerstva a férovo zapojila samosprávy do hľadania riešení, ktoré neohrozia poskytovanie verejných služieb obyvateľom Slovenska.

Vzhľadom na závažnosť predloženého materiálu, krátkosť času na jeho podrobné preštudovanie a absenciu viacerých podkladov potrebných na zaujatie komplexného stanoviska, ZMOS zaujme finálne stanovisko na zasadnutí Hospodárskej a sociálnej rady.

doc. PhDr. Jozef Božík, PhD.
predseda ZMOS